

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Iktatószám: X/ /2020/GYERGYAM
Hiv.szám: -
Melléklet: -
Tárgy: közérdekű bejelentés ügyében
tájékoztatás

Vig Marianna
részére

kmt+request-13728-cc21fd02@kimittud.org

Tisztelt Vig Marianna Asszony!

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma részére 2019. december 8. napján megküldött közérdekű adatigénylésnek minősített elektronikus beadványában megfogalmazott kérdéseire az alábbi tájékoztatást nyújtom:

1.) Házassági bontóper keretében meghozott ideiglenes intézkedés hatálya idején a Gyámhatóság hatásköre mire terjed ki?

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:167. § (1) bekezdése értelmében: „A különélő szülők megállapodásának hiányában - kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból - a bíróság dönt arról, hogy a szülői felügyeletet melyik szülő gyakorolja.”

A szülői felügyelet gyakorlásáról ennek értelmében a különélő szülők megállapodásának hiányában minden esetben a bíróság rendelkezik hatáskörrel dönteni.

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 103. §-a értelmében a bíróság a szülői felügyelet gyakorlásáról, illetve azzal összefüggésben a kapcsolattartásról kérelemre ideiglenes intézkedést rendelhet el.

A Pp. 105. § (2) bekezdése értelmében: „Az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzés előzetesen végrehajtható. A teljesítési határidő - ha a bíróság másként nem rendelkezik - a végzés írásbeli közlését követő napon kezdődik.”

A Pp. 105.§ (3)-(5) bekezdésében foglaltak szerint:

„(3) A végzés **mindaddig hatályban marad**, amíg azt a bíróság a felek bármelyikének kérelmére - a másik fél megnyilatkoztatását követően - hozott végzésével, vagy az ítéletében vagy az eljárást befejező egyéb határozatában **hatályon kívül nem helyezi**.

(4) Ha a bíróság az ideiglenes intézkedésről szóló határozatát ítéletében vagy az eljárást befejező egyéb határozatában nem helyezte hatályon kívül, az, az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedésével veszti hatályát.

(5) Az ideiglenes intézkedés hatályát veszti az eljárás megszüntetése és az eljárás szünetelés folytán történő megszűnése esetén, amelynek tényét a bíróság megállapítja az eljárást megszüntető és az eljárás megszűnését megállapító végzésében.”

A gyámhatóság feladat- és hatáskörét a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyár.) határozza meg.

A szülői felügyeleti jog gyakorlásának kérdéséről a fentiek értelmében a gyámhivatal nem rendelkezik hatáskörrel dönteni, hatásköre kiterjed azonban az alábbiakra:

Gyár. 4. § A gyámhivatal a gyermekek védelme érdekében

a) elhelyezi a gyermeket ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más hozzátartozónál vagy más alkalmas személynél, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:122. § (2) bekezdése szerinti gyermekvédelmi nevelőszülőnél (a továbbiakban: nevelőszülő), vagy - ha erre nincs mód - gyermekotthonban, fogvatékosok vagy pszichiátriai betegek otthonában, egyidejűleg - a feltételek fennállása esetén - családbafogadó gyámot vagy gyermekvédelmi gyámot és helyettes gyermekvédelmi gyámot rendel,

n) dönt a gyermek védelembe vételéről, a megelőző pártfogás elrendeléséről és ezek megszüntetéséről.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 72. §-a alapján a kiskorú súlyos és közvetlen veszélyeztetettségére reagáló azonnali intézkedés, melyről a gyámhatóság mellett a rendőrség, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága jogosult dönteni. Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettségnek minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat. Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően az a gyermeket addig gondozó szülő gondozási, nevelési joga szünetel.

A védelembe vétel elrendelésére abban az esetben kerülhet sor, ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a

gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható. A védelembé vétel nem érinti a szülői felügyeleti jogot.

A Gyár. 9. § b), d), f) és g) pontja értelmében: "A gyámhivatal a kapcsolattartással, a szülői felügyeleti joggal és a gyermektartásdíjjal kapcsolatban

b) intézkedik a kapcsolattartásra vonatkozó bírósági vagy gyámhivatali határozat végrehajtásáról,

d) dönt, ha a közös szülői felügyelet gyakorlása során a szülők - a lelkiismereti és vallásszabadság körébe tartozó kérdés kivételével - valamely kérdésben nem tudnak megállapodni, valamint a szülői felügyeleti joggal kapcsolatos ügyben kötelező gyermekvédelmi közvetítői eljárás vagy kötelező támogatott közvetítői eljárás igénybevételét rendeli el,

f) dönt a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben a szülők vitájáról"

Amennyiben tehát a bíróság ideiglenes intézkedése a kapcsolattartást is rendezzi a különélő szülő és a gyermeke között, az ideiglenes intézkedésben foglaltak végrehajtásáról – bármely szülő kérelmére - a gyámhivatal intézkedik, kérelemre dönt továbbá a közös szülői felügyelet gyakorlása során, illetve a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben felmerült szülői vitákban.

Tájékoztatom, hogy a kapcsolattartás végrehajtása iránt indított eljárásokat 2020. március 1-jét követően már a bíróságok folytatják le nem peres eljárás keretében.

2.) Házassági bontóper ideje alatt a Gyámhatóság védelembé vételi eljárást indíthat-e, ha a bíróság erre okot nem talál és nem él megkereséssel a Gyámhatóság felé?

A védelembé vételi eljárást a gyámhivatal kérelemre és hivatalból is lefolytathatja.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 84. § (1) bekezdése értelmében: „A gyámhivatal a Gyvt. 17. §-ának (1)-(2) bekezdésében és a Gyvt. 68/D. § (1) bekezdésében foglalt szervek, személyek jelzése, kezdeményezése, javaslata alapján köteles a védelembé vétel iránti eljárást hivatalból lefolytatni.”

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 17. §-a felsorolja melyek azok a szervek és személyek, amelyek a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptvékenység keretében. A Gyvt. 17. § (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál és hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. A Gyvt. 17.§ (2) bekezdése értelmében ilyen jelzéssel és

kezdemenykezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A Gyer. 85. § (1) bekezdése értelmében: „A gyámhivatal - a 91/K. § (3) bekezdésében foglalt kivételével - a védelembe vétel iránti kérelmet elutasítja, illetve a hivatalból indított eljárást megszünteti, ha a gyermek veszélyeztetettsége nem áll fenn.

(2) Ha a gyermek veszélyeztetettsége fennáll, de a gyermek és szülője, illetve családbafogadó gyámja nyilatkozatban vállalják a család- és gyermekjóléti szolgálattal, valamint a család- és gyermekjóléti központtal való együttműködést és ennek alapján valószínűsíthető a gondozás eredményessége, a gyámhivatal az (1) bekezdésben foglalt döntésével egyidejűleg felhívja a család- és gyermekjóléti központot az alapellátás keretében történő segítségnyújtás megszervezésére.

(3) Ha a gyermek veszélyeztetettsége fennáll és az az alapellátás önkéntes igénybevételével sem szüntethető meg - de a gyermeket nem kell a családból kiemelni -, a gyámhivatal a gyermeket védelembe veszi.”

A fentiek értelmében a gyámhatóság eljárása független a házassági bontóperétől, bár a szülői felügyeleti jogkör gyakorlásának rendezésére vonatkozó bírósági döntést figyelembe kell venni, azonban a gyámhatóság elsősorban a gyermek veszélyeztetettségét, annak okait vizsgálja és mérlegeli a védelembe vételi döntés meghozatalakor.

3.) Házassági bontóper ideje alatt a Gyermekjóléti Szolgálat bírósági megkeresés nélkül (bíróság által elrendelt környezettanulmány lefolytatása után 1 hónappal) végezhet-e családlátogatást, illetve milyen esetekben teheti ezt meg?

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 9. § (1) bekezdés d) és e) pontja értelmében: „A Gyvt. 17. §-a és az Szt. 64. § (2) bekezdése szerinti, a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, a személy krízishelyzetét észlelő rendszer (a továbbiakban: jelzőrendszer) működtetése körében a család- és gyermekjóléti szolgálat

d) fogadja a beérkezett jelzéseket, felkeresi az érintett személyt, illetve családot, és a szolgáltatásairól tájékoztatást ad,

e) a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek, az egyén, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében”

A család- és gyermekjóléti szolgálat mindezek értelmében nem kizárólag bírósági megkeresésre veszi fel a kapcsolatot a családokkal. A jelzőrendszeri tagok jelzésére, illetve hatósági, bírósági megkeresésre köteles a jogszabályban előírtak szerint felkeresni az érintett családot.

4.) Környezettanulmány milyen címen végezhető? Szükséges-e hozzá bejelentett lakcím? Ha a lakcímkártyán kettő cím is feltüntetésre került, akkor a lakcímkártyán nem szereplő, 3. címen lehet-e végezni környezettanulmányt? Van-e erre vonatkozó jogszabály?

A Gyer. 2. § e) pontja értelmében „e rendelet alkalmazásában *környezettanulmány (helyzetértékelés)*: az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény szerinti helyszíni szemlén felvett jegyzőkönyv vagy feljegyzés.”

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 68. § (1) bekezdése értelmében: „Ha a tényállás tisztázására ingó, ingatlan (a továbbiakban együtt: szemlétárgy) vagy személy megtekintése vagy megfigyelése szükséges, a hatóság szemlét rendelhet el.”

Az Ákr. 78. § (1) bekezdése alapján a szemléről, mint eljárási cselekményről a hatóság köteles jegyzőkönyvet vagy feljegyzést készíteni.

A fentiek értelmében környezettanulmány a tényállás tisztázása érdekében végezhető, illetve bizonyos esetekben környezettanulmány elvégzését jogszabály kötelező jelleggel előírja, kötelező például a környezettanulmány elkészítése a bíróság és az ügyészség megkeresésére.

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. § (4) bekezdése alapján „A polgár lakcím adata: bejelentett lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének címe (a továbbiakban együtt: lakcím).”

Környezettanulmány elkészítésére az állandó és bejelentett lakcímen is egyaránt sor kerülhet. Mind a bírósági, mind a gyámhatósági eljárás során azon a lakcímen érdemes a környezettanulmányt elkészíteni, ahol az ügyfél életvitelszerűen él, hiszen a helyzetértékelés során jelentőséggel bíró adatok, tények hitelesen ott rögzíthetők.

Amennyiben az ügyfél sem állandó bejelentett lakcímen, sem bejelentett tartózkodási helyén nem él életvitelszerűen és az eljárás során egy harmadik címet jelöl meg tartózkodási helyeként, úgy az eljáró szervnek lehetősége van arra, hogy a szükséges adatok megszerzése érdekében ezen a címen készítsen környezettanulmányt.

5.) Szakértői kompetencia túllépés esetén el lehet-e fogadni/elfogadottnak lehet-e tekinteni egy szakvéleményt? Illetve ezen szakvéleményre alapozva, kizárólag ezt a szakvéleményt az újabb, kompetens szakértő részére bocsátani elegendő-e/megfelelő-e a teljes peranyag rendelkezésre bocsátása nélkül?

Az igazságügyi szakértői tevékenység felügyelete az igazságügyi tárca feladatkörébe tartozik, kérem, hogy e tekintetben szíveskedjen az Igazságügyi Minisztériumhoz fordulni kérdéseivel.

6.) Házassági bontóper ideje alatt, a per keretében a kapcsolattartások vonatkozásában, ha kifogásolható tényezőt nem talál a bíróság, de ezzel egyidőben a Gyámhatósághoz bejelentés érkezik, akkor ebben az esetben a Gyámhatóság intézkedhet-e?

A Ptk. 4:181. § (1) bekezdése értelmében a kapcsolattartásról a házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben a szülők egyezsége köthetnek; egyezségük hiányában a kapcsolattartásról - kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból - a bíróság dönt

A Ptk. 4:181.§ (4) bekezdése értelmében: „Ha a kapcsolattartás kérdésében a bíróság döntött, a kapcsolattartás megváltoztatását a határozat jogerőre emelkedésétől számított két éven belül a bíróságtól lehet kérni.”

Ptk. 4:185. § alapján „a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásáról a gyámhatóság gondoskodik.”

Mindezek értelmében a kapcsolattartás rendezéséről, megváltoztatásáról a gyámhatóság nem dönthet a házassági bontóper ideje alatt, azonban kérelemre köteles lefolytatni a Gyer. 33.§-ában foglaltak szerinti végrehajtási eljárást, ha időközben a bíróság – akár ideiglenes intézkedéssel – döntött a kapcsolattartásról.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2020. január 29.”

dr. Lantai Csilla
főosztályvezető

Erről értesül:

- 1.) Címzett kizárólag elektronikus úton: kmt+request-13728-cc21fd02@kimittud.org
- 2.) Irattár